

OSVRTI

OBRVA U MEDICINSKOM
NAZIVLJU

Od znanstvenog se i stručnog medicinskog jezika zahtijeva točnost izražavanja, za što je potrebno ustaliti nazive, tj. odabrati i upotrebljavati uvijek iste nazive za iste pojmove.¹ Ne primjenjuje li se dosljedno ujednačenost u nazivlju, bilo stoga što se već utvrđen naziv zamjenjuje neutvrđenim ili lošijim, ili pak zato što se nekom nazivu daje šire ili novo, do tada neutvrđeno značenje, ili samo od malobrojnih medicinskih pisaca utvrđeno značenje, nastaju teškoće i nesporazumi u usmenom i pismenom priopćavanju i uzrokuje se vremenska različitost znanstvenog i stručnog jezika u medicini.²

Latinski naziv *supercilium* u našim se općim i stručnim medicinskim rječnicima naziva *obrva* (Vrančić, Stulli, Dežman, Šulek, Divković, Peričić, Nemičić, Arambašin, Skok). U hrvatskom književnom jeziku primarno je značenje naziva *obrva*: duguljasta pruga od dlaka (Akademijin rječnik, Broz-Ivekovićev rječnik, Leksikon JLZ). U medicinskoj se pak znanosti i struci naziv *obrva* upotrebljava u prethodno navedenom značenju, ali i u značenju — *kožni nabor*. Ta, dvoznačna uporaba naziva *obrva* posljedica je neizgrađenosti hrvatskoga medicinskog nazivlja, što nam zorno predočuju publikacije starijih i suvremenih medicinskih pisaca.

1) A. Schwartz: Opisna anatomija, sv. I. Zagreb, 1873: „Vlasi se poleg raznih pre-

djela tiela raznovrsno nazivlju: na glavi se zovu napose vlasi ili kose..., na obradniku brada..., nad očima obrve (supercilia)...”

2) Medicinska enciklopedija, 2. izd., I, II: „Naziv glabella dolazi otuda što to mjesto u pravilu ne posjeduje dlake, jer se obrve obično ne sastaju u medijalnoj liniji... Trepavice se mijenjaju svake 3—4 sedmice, obrve i dlake na ušima svaka 3 mjeseca...”

3) M. Zgrablić: Anatomija i fiziologija, Zagreb, 1980: „Obrve (supercilia) jesu niz čvrstih i dosta dugih horizontalno položenih dlaka na kožnom naboru orbitalnog luka...”

U prethodnim citatima naziv *obrva* upotrijebljen je u značenju — *dlaka*. U sljedećim pak medicinskim publikacijama, odnosno citatima iz njih, naziv *obrva* upotrijebljen je u značenju: *kožni nabor iznad gornje vjeđe obrastao dlakama*.

1) A. Schwartz: (isto): „Obrve (supercilium. Braue. Augenbraue) diele sa svake strane očni predjel od čeonoga kao pokružna vlasmi obraštena nabubrina pred gonjim rubom očnice”.

2) xxx: Anatomija — skripta, II, Zagreb, 1961: „Supercilium je kožni nabor u obliku luka sa konkavitom prema dolje pokriven s čvrstim dlakama... Supercilium je građen od kože, potkožnog tkiva sa mišićnim slojem i od frontalnog periorbita”.

3) Z. Križan: Pregled građe glave, vrata i leđa, Zagreb, 1978: „M. corrugator supercilii polazi od glabele i medijalnog dijela supraorbitalnog ruba, pruža se lateralno i hvata u koži obrve. Iznad gornje vjeđe, u visini supraorbitalnog ruba, izbočuje se obrva, savijena u luku konkavno

¹ V. Friščić: O jezičnoj normi u hrvatskom medicinskom nazivlju, Jezik, XV., 130-138.

² V. Loknar: O nekim medicinskim i graničnim nazivima, Jezik, XXII., 51-58.

prema dolje. Dlake obrve, supercilia, čvrste su, kratke i usmjerene lateralno”.

U književnom jeziku nazivi imaju primarna i prenesena značenja, što je uvjetovano njihovim pojmovnim i emotivnim značajkama, i to je bogatstvo jezičnog izražavanja. U znanstvenom pak i stručnom jeziku višeznačnost naziva je nepoželjna, jer narušava terminološku normu čija je svrha upravo da svaki pojam ima jedan naziv i da svaki naziv označuje jedan pojam.³ Zbog toga, i naziv *obrva* treba u

usmenom i pismenom znanstvenom i stručnom medicinskom priopćavanju upotrebljavati u jednom značenju: *kožno-mišićni nabor obrvstao obrvnim dlakama*.

Tako smo dobili dva odvojena stručna naziva: *obrva* i *obrva dlaka*. Zato ćemo terminološki shvatiti o čemu se radi kad čujemo ili pročitamo da djevojka „čupa obrve”, a liječnik, ako to katkad zatreba, čupa *samo* „obrvene dlake”, iako oboje rade isto.

³ W. Loknar: Bilješke iz medicinskog nazivlja (18), Liječnički vjesnik, 104, 9: 394, 1982.

Mate Mihanović

HUNGARIZMI U HRVATSKOM ILI SRPSKOM JEZIKU

(L. Hadrovics UNGARISCHE
ELEMENTE IM SERBOKROATISCHEN,
Budimpešta, 1985.)

Ove nas je godine vrlo ugodno iznenadio László Hadrovics svojom knjigom *Ungarische Elemente im Serbokroatischen* koja je izašla kao izdanje Mađarske akademije i, u isto vrijeme, kao 48. svezak serije *Slavistische Forschungen* kod Böhlau Verlag u Kölnu. Sretna je bila i ideja da se knjiga tiska na njemačkom jeziku jer danas ima vrlo malo slavista i drugih lingvista koji znaju mađarski jezik. Kažem da nas je Hadrovics ugodno iznenadio zbog toga što zaista za proučavanje hungarizama u našem jeziku nismo raspolagali velikom literaturom, a najmanje njihovim sintetskim etimološkim rječnikom. Dok smo za germanizme imali djela H. Striedter-Temps (1958), E. Schneeweisa (1960) i (za kalkove) M. Rammelmeyera (1975), za turcizme A. Škaljića (1973³) i A. Kneževića (1962), mnoge radove za romanizme (talijanizme, venecijanizme, rumunizme,

galicizme), a za svu aloglotiju i Skokov *Etimologijski rječnik hrvatskog ili srpskog jezika* (1971–1974), za hungarizme nam je nedostajalo upravo jedno sintetsko djelo koje sada imamo u knjizi L. Hadrovicsa, on posebno ističe da se Skok služio za hungarizme djelom Gombocz-Melich *Lexicon critico-etymologicum linguae hungaricae* (Budimpešta, 1914–1944), ali to djelo ide samo do natuknice GEBURNUS, pa je stoga Skokov rječnik iza te natuknice u pogledu hungarizama nešto slabije izraden.

Djelo L. Hadrovicsa etimološki je rječnik s velikim kritičkim aparatom, u slavističkom i hungarološkom pogledu. Sadrži dva bitna dijela. U prvom dijelu (strana 1–108) obrađuje fonetsku adaptaciju mađarskih riječi u našem jeziku i ostali neleksički utjecaj mađarskog na naš jezik, a u drugom (strana 109–549) abecedni je popis naših hungarizama. Iza ta dva dijela autor daje i sistematiku hungarizama po strukama u kojima se javljaju (strane 550–554).

Od građe koja se obrađuje u prvom dijelu zanimljivo je istaknuti poznati